

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

De institutis coenobiorum

Cassianus, Johannes

[Basel], nach Sept. 1485

Collatio Abbatis Danielis de concipiscentia carnis et spiritus

[urn:nbn:de:bsz:31-306702](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-306702)

Capitula.

nō si populus meus audisset me israel si
in vjs meis ambulasset zc. s̄ respiciat q̄
sicut liberi arbitrij facultas populi iote
dientia cōprobat. ita quotidiana circa
eū p̄missio dei clamantis q̄dammodo
et monētis offenditur. Cum enī dicit si
populus meus audisset me priore vtiq̄
se locutū eis euidenter ostēdit qd̄ fieri a
dño nō solū per legē p̄scriptā liter: ve
rāctā quotidianis monitis solet. s̄m il
lud qd̄ per ysaiā dicit. tota die expandi
manus meas ad pplm nō credentē mi
hi sed contradicentem. Atq̄ ergo
p̄t hoc testimonio cōprobari quod di
citur. Si populus me audisset me isra
el si in vjs meis ambulasset pro nihilo
vtiq̄ inimicos eoz hūiliasset. et super
tribulātes eos mīisset manū meā. Nā
sicut liberum arbitrium per inobediēti
am populi demōstratur. ita dispensatio
dei et auxiliū eius versiculi ipsius initio
deklaratur ac sine. cum se z priorem lo
cutū fuisse testatur. et postea inimicos e
hūiliaturū si ab eodem fuisse auditus.
Nos enī per hoc q̄ ptulimus nō liberuz
arbitriū hominis volumus submonere
s̄ hanc adiutorij z gratiā dei per singu
los dies ac momēta necessariā cōpbare
His ep̄al nos sagmatos p̄fann? e sua
cella nō tam alacres q̄ cōpunctos cor
de ante mediū noctis emittit. hoc nobis
precipūū sua collatione conferēs. vt cū
abrenūciationē primaz tota virtute ac
disciplina. s̄m omnia patrū instituta ex
equentes. per eandem solaz attingenda
nobis perfectionis culmina blandirem
inciperemus agnoscere nec dum nos ce
pisse monachoz fastigia somniare. quip
pe qui de sc̄da abrenūciatione parū qd̄
in cenobijs eruditi. tertiā in qua omnis
perfectio continetur. queq̄ illas inferio
res duas multū modis excedit. n̄caudis
se quidē nos antea penitus noscerem?
ExPLICIT collatio abbatis p̄fū
tū d̄tribus abrenūciationibus
Incipiunt capitula collatiōis
abbatis danielis. Cap. i.

- S**abbat danielis p̄terlatiōe.
ij **I**nquisitō vñ oriat repē
tina cōmutatio mentiū ab ines
tabili leticia in melūssimaz ani
m̄ p̄reiectionem.
iij **R**esponso sup̄ p̄posita q̄stioe.
iij **D**e dispensationis ac p̄bationis
dei duplex causa sit.
v **D**e studiū et industria nōstra ni
hil sine adiutorio dei p̄ualeat.
vi **D**e vtilenobis sit interdū a do
mino derelinqui.
vij **D**e vtilitate eius pugne q̄m apo
stolus ponit in colluctatiōe car
nis et spiritus
viij **I**nterrogatio quid sit qd̄ in ca
pitulo apli post aduersantes si
bi cōcupiscētiā carnis et spūs
tertia adijciatur voluntas.
ix **R**esponso de intellectu recte inter
rogantis.
x **D**e vocabulū carnis nō in vna si
gnificatione ponatur.
xi **Q**uid in hoc loco caro ab aposto
lo noietur. et qd̄ sit cōcupiscen
tia spiritus.
xij **Q**ue sit voluntas nōstra q̄ inter
cōcupiscētiā carnis et spiritus
ponitur.
xij **D**e vtilitate cūctationis q̄ ex col
luctatione oritur carnis z spūs
xiiij **D**e inemēdabili malicia spiritali
um nequiciarū.
xv **Q**uid nobis p̄sit carnis aduer
sus spiritū cōcupiscētia.
xvi **D**e incentiuis carnis quibus vt
humiliaremur q̄m tenerem.
xvij **D**e eunuchoz tempore.
xviij **I**nterrogatio quid intersit inter
carnalem z aiālem.
xix **D**e triplici aiāri statu.
xx **D**e male abrenūciātibus.
xxi **D**e his qui contemptis magnis
occupantur in paruis.
ExPLICIT capitula. Incipit col
latio Abbatis Danielis de cō
cupia carnis et spiritus. Cap. i.

Collatio quarta Abbatis Danielis

Inter cete

Iros christiane philo-
sophie viros abbate
quoq; vidimus Da-
nielem equalem qdes
in omni virtutum genere. his qui in he-
remo scitibi commanebant sed peculia-
rius gratia humilitatis ornatum. q me-
rito puritatis ac mansuetudinis sue a
beato pasuntio solitudinis eiusdem pres-
bitero. et quide; cum multis iunior esset
etate. in diaconij pfectus est gradu. In-
tm enim eidē beatus pasuntius virtuti-
bus ipi? adgaudebat. vt que vite meri-
tis sibi et gratia pare nouerat. coequare
sibi etiā sacerdotij ordine seilinare. siq-
dem nequa q; ferens in inferiore eū miste-
rio diutius immorari. optansq; sibi met
successorem dignissimū prouidere. sup-
stes cum presbiteralis gradus honore p-
uexit. Qui tamē prioris humilitatis cō-
suetudinem nō omittens. nihil vnq; si-
bi illo presente de sublimiorj ordinis col-
latione donauit. sed semper abbate pa-
suntio spirituales hostias offerente. hic
velut diaconus in prioris ministerij per-
mansit officio. In quo tamen beatum
pasuntium cum talis vir esset ac tātus vt
in multis etiā pre scientie gratiā posside-
ret. hoc spes substitutionis et electio val-
de fecellit. Nam non multo post tempo-
re hūc quem sibi parauerat successorem
decessorem premisit ad deum.

Inquisitio vnde oriatur repē- tina comutatio mentij ab ines- tabili leticia in melissimaz ani- mi deiectionem. Cap. ij.

Hic igitur beatus daniel inqui-
rentibus nobis cur interdū re-
sidentes in cellula tanta alacri-
tate cordis. cum ineffabili quodam gau-
dio et exuberantia sacratissimoz sensuū
redundemus. vt eam nō dicam sermōe
percurrere. sed ne ipse quidem sensus oc-
currat. oratio quoq; pinguis emittatur
ac pmp̄ta. et mens plena spiritalib; fru-

ctibus preces suas efficaces ac lenes eti-
am per soporem supplicans ad deū senti-
at penetrare. ac rursum nullis existētib;
causis tāta subito anxietate repleamur
et irrationabili quodam merore. vt nō so-
lum nosmetipsos huiusmodi sensib; are-
scere sentiamus. verū etiam hōreat cella
sordeat lectio. ipa quoq; instabilis ac nu-
tabunda et quodammodo ebria et gra-
uis emittatur oratio. ita vt ingemiscen-
tibus et conantibus nobis ad directio-
nem pristinā reduci mēs nostra nō pos-
sit. quantoq; intentius fuerit renocata.
tanto vehementius ad discursus insta-
biles lubrico rapiatur excessu. et ita omni
spiritali fructu reddat effeta. vt nec desi-
derio regni celozū. nec metu gehenne. p-
posito ab hoc letali quodam somno va-
leat suscitari. ita respondit

Resposio super proposita que- stione. Cap. iij.

Ripartita nobis sup hac qm
dicitis sterilitate mentis tradi-
ta ratio est. Autem de negligē-
tia nostra. aut de impugnatione diabo-
li. aut de dispensatiōe dñi ac probatiōe
descendit. Et de negligentia quidem. cū
nostro vicio tepore precedente in differē-
ter nosmetipsos et remissius exhibem? p-
quā desidiā noxijs cogitationibus pa-
si. terram cordis nostri spinas et tribu-
los facimus germinare. qbus in ea pul-
lulantib; consequēter efficiamur steriles.
atq; ab omni reddimur spiritali fructu
et cōtemplatione deserti. De impugna-
tione vero diaboli. cū etiā bonis nōnūq;
studij; reditos. callida stilitate mētez
nrām irrepēs. vel ignorātes ab optimis
intētionib; abstrahit vel inuitos.

De dispensationis ac pbatio- nis dei duplex causa sit. Cap. iij.

Dispelatiōis aut ac pbationis
dñi duplex causa est. Prima
vt paulisp; ab ipso derelicti. et
mēz nrē seniam? infirmitatē. et neq; sup
pcedēte puritate cordis q nob illi? ē vi-
sitate donata possum? extolli. pbātesq;

De concupiscētia carnis et spūs

nos ab eo derelictos gemitibus nostris et industria illum leticie ac puritatis statum recuperare non posse intelligamus. et preteritā cordis a laetitate nō nostro studio sed illius dignatione nobis fuisse infusam. et presentem de ipsius rursus gratia et illuminatione esse poscendam. Secunda vero probationis est causa ut per severitā nostrā vel mentis constantiā et desiderii comprobetur. quā quod intentio cordis et orationū instantiā. deserentem nos visitationem sancti spiritus requiramus manifestetur in nobis. ac pariter agnoscantur quanto labore amissū istud spirituale gaudium et puritatis leticia conquiratur. sollicitius inuentas custodire ac tenere attentius studeamus. Quodā modo enim negligentius custodiri solet. quicquid creditur facile posse reparari.

De studio et industria nostra nihil sine adiutorio dei preualet. Cap. v.

Per que euidenter probatur gratiam dei ac misericordiam semper operari in nobis ea que bona sunt. Quia deserentem nihil valere studium laborantis. et quantalibet annitētis industria sine ipsius iterum adiutorio statum pristinum recuperare nō posse. illud quod in gremio nobis impleri nō volentis neque currentis sed miserantis est dei. Que gratia nō nisi e contrario negligentes ac resolutos in inspiratione hac qua dicitur sancta. et abundantia spiritualium cogitationum visitare nō despicit. sed inspirat indignos. exsuscitat dormientes. et illuminat obfessos ignorantie cecitate. clementerque nos arguit atque castigat. infundens se cordibus nostris ut vel sic de inertie somno compunctione ipsius insigati consurgere pronocemur. Denique frequenter etiam odoribus ultra omnem suavitatem compositionis humane. in his ipsis subito visitationibus adimplemur. ita ut mens hac oblectatione resoluta in quendam spiritus rapiatur excessum. se

quod commorari obliuiscatur in carne.

Quod utile nobis sit interdū a domino derelinqui. Cap. vi.

In tantum vero illum quem diximus abscessum. et ut ita loquar desertionē dei. beatus David utilem esse cognouit. ut nequā maluerit orare ne a deo penitus in nullo relinqueretur. hoc enim sciebat incongruū esse vel sibi vel humane nature ad quālibet peruenienti perfectionem. sed temperari eam potius deprecatus sit dicens. Non me derelinquas usquequaque. Ac si diceret alij verbis. Scio quod derelinquere soleas. Aliter enim ab aduersario temptari nō possunt nisi a te paulisper fuerint derelicti. et ideo nō rogo ut nunquam me derelinquas. quia nō expedit mihi ut nō vel mea infirmitate sentiens dicā Bonum mihi quia humiliasti me. vel exercitū non habeam preliandi. quod sine dubio habere non potero. si mihi semper et indurpe cohererit protectio tua. Suffultū namque me tua defensione temptare diabolus nō audebit. illud obijciens et exprobrans. vel mihi vel tibi. quod aduersus athletas tuos solet calumniosa voce profere. Nunquid gratis iob colit deum. nonne tu ualasti eum ac domū eius. uniuersamque substantiam eius per circumitum. sed magis peto ne me usquequaque derelas. Quod grece dicitur.

id est usquequaque ad nimietatem. Quantum enim mihi utile est si derelinquas me paulisper ad tempus ut desiderij mei constantia comprobetur. tantum noxiū est si pro meritis ac delictis meis nimium me deserere uolueris. quia nulla virtus humana si diutius in temptatione tuo deseratur auxilio. sua poterit constantia perdurare et non protinus aduersarij vel potentia vel factione succumbere. nisi tu ipse qui es humanarum virium conscius ac luctaminum moderator. non permiseris temptari nos super id quod possumus. sed feceris cum temptatōe et exitū ut sustinere possim.

pe 144

11A

Collatio quarta Abbatis Danielis

Tale quod et in iudicium libro super exterminatione gentium spiritualium que aduersantur israeli misse legimus designatum. **H**ec sunt gentes quas dominus dereliquit ut erudiret in eis israeli et haberet consuetudinem cum hostibus preliandi. Et iterum post pauca dimisitque eos deus ut in ipsis expiretur israeli et utrum audiret mandata domini que preceperat patribus eorum per manum moysi an non. Quas utique pugnam non inuidens deus quieti israeli nec male eidem consulens sed sciens esse utilissimam referuauit. ut duz gentium semper istarum impugnatione deprimatur nisi que se sentiat auxilio domini non egere. et ob id semper in eius meditatione et inuocatione persistens. nec inerti ocio dissoluitur. nec bellandi usum et exercitia virtutis amittat. Frequenter enim quos superare non potuerunt aduersa. securitas et res prospere colliserunt.

De utilitate eius pugne quam apostolus ponit in colluctatione carnis et spiritus. **Cap. vii.**

Hanc pugnam utilitatem nostris que mensuris insertam. etiam in apostolo ita legimus. Caro enim concupiscit aduersus spiritum. spiritus autem aduersus carnem. Hec autem inuicem aduersantur sibi. ut non quecumque vultis illa faciatis. Habes et hic pugnam inuisceratam quodammodo corpori nostro. dispensatione domini procurata. Quicquid enim generaliter et sine alicuius exceptione omnibus inest. quod aliud iudicari potest. nisi ipsi humane substantie post ruinas primi hominis velut naturaliter attributus. et quod vniuersis conuenitum conuenitque deprehenditur. quomodo non credendum sit arbitrio domini non nocentis sed consulentis insertus. Causam vero huius belli. id est carnis et spiritus hanc esse describit. ut non inquit quecumque vultis illa faciatis. Ergo id quod procurauit deus ut non posset a nobis impleri. id est ut non quecumque volumus faciamus. quod aliud si impleatur credi potest esse quam noxiu. Et est quodammodo utilis

hec pugna dispensatione dei nobis inserta. et ad meliorem nos statum puocans atque compellens. qua pugna sublata perculdus bio pax e contrario perniciosa succedet. **Interrogatio quid sit quod in capitulo apostoli post aduersantes sibi concupiscentias carnis et spiritus tertia adijciatur voluntas.** **Cap. viii.**

Erimanus. Licet nobis quedam intellectus lineam preluere videatur. tamen quia nec dum possumus apostoli sententiam ad liquidum peruidere. volumus hanc nobis apertius explanari. Tres enim res hic indicari videntur. Prima carnis aduersus spiritum pugna. Secunda spiritus aduersus carnis concupiscentia. Tertia voluntas nostra que velut media ponitur. de qua dicitur ut non quecumque vultis illa faciatis. Super qua re licet ut dixi suspirationes quasdam ex his que exposita sunt intelligentie colligamus. volumus tamen quia se huius collationis occasio dedit. aliquid nobis lucidius disputari. **Responsio de intellectu recte interrogantis.** **Cap. ix.**

Daniel. Discernere diuisiones et lineas questionum portio intellectus est. et maxima pars intelligentie est scire quod nescis. Propter quod dicitur insipienti interroganti sapientia reputabitur. quia licet is qui interrogat vim propositae questionis ignoret. tamen quia prudenter inquirit. et quod non intelligebat intellexit. hoc ipsum illi reputatur ad sapientiam. eo quod quod nesciret prudenter agnouit. Secundum diuisionem itaque vestram tres res ab apostolo nominari videntur. concupiscentia carnis aduersus spiritum. et spiritus aduersus carnem. que aduersus se inuicem pugna hanc videtur habere causam atque prouentum. ut ea que non volumus facere nequeamus. Quarta igitur superest causa quam minime vidistis vos. ut illud scilicet quod volumus faciamus. Nunc ergo opus est nobis ut prius duarum concupiscentiarum vim

De concupiscētia carnis et spūs

id est carnis et spiritus agnoscamus. et ita tenuē q̄ voluntas sit nostra. que in vtrāq; posita est discutere valeam. deinde quid possit voluntatis nostre nō eē similiter discernamus.

Vocabulū carnis nō in vna significatione ponatur. Cap. x.

Vocabulum carnis in scripturis sanctis multifarie legimus nominari. Nam nōnunq; significat hominē integrum. id est qui ex corpore constat et anima. ut ibi. **Et x̄bū caro factum est. et videbit omnis caro salutare dei nostri.** Nōnunq; homines peccatores atq; carnales. ut ibi. **Non permanebit spiritus meus in hominibus istis. eo q̄ sint caro.** Interdum p̄ ip̄s peccatū ponitur. ut ibi. **Vos autē nō estis in carne s̄ in spiritu.** Et iterū. **Caro et sanguis regnū dei nō possidebūt.** Deniq; sequit̄. **Neq; corruptio incorruptelam possidebit.** Nōnunq; pro agnitione et p̄p̄itate. ut ibi. **Caro mea et ossa mea vos.** Et apostolus. **Si quomodo in emulationē inducā carnē meam. et saluos faciā aliquos ex illis.** Querendū ergo nobis est. s̄m quā significatione et his quattuor carnes hic debeamus accipere. Manifestum namq; est s̄m illud qd̄ positū est. **Et verbū caro factū est.** Vel illud. **Et videbit omnis caro salutare dei.** penit̄ stare n̄ posse. s̄ neq; s̄m illud qd̄ dicitur. **Non permanebit spiritus meus in hominibus istis. eo q̄ sint caro.** quia nō sicut ibi abrupte de homine peccatore. ita et h̄ ponitur caro. cum dicit. **Caro concupiscit aduersus spiritum. et spiritus aduersus carnem.** Neq; enī de rebus substantialibus loquitur. s̄ de actualibus. que in vno eodēq; hoīe vel pariter vel singillatim cum quadam temporis vicissitudine et mutatione luctantur.

Quid in hoc loco caro ab apostolo nominetur. et quid sit concupiscētia spūs. Cap. xi.

Quam obrem in hoc loco carnē nō hominē id est hominis s̄

stantiam. sed voluntatem carnis et desideria debemus pessima accipere. sicut nec spiritum quidē aliquā rez substantialem. s̄ anime desideria bona et spiritualia significare sentimus. Quem sensum idem beatus ap̄lus in superioribus eiusdē sententiē euidenter expressit. ita incipiens. **Dico autē. Spiritu ambulate et desideria carnis nō perficietis.** Caro enī concupiscit aduersus spiritū. spiritus vero aduersus carnem. **Hec autē inuicē aduersantur sibi. ut non quecūq; vultis illa faciatis.** Que cū vtrāq; desideria. id est carnis et spiritus in vno eodēq; sint homine. intestinū quotidie intra nos geritur bellum. dum concupiscētia carnis que precipitātē fertur ad vicia. his q̄ ad p̄sentem requiem pertinent. et temporalibus delicijs gaudet. Quibus ecōtra concupiscētia spiritus aduersata. ita desiderat tota spiritualibus studijs inherere. ut etiam necessarios carnis vsus optet excludere. sic illis iugiter occupari festinans. vt nullaz penitus fragilitati eius curam cupiat impartiri. Caro luxurijs ac libidine delectatur. spiritus ne ipsis quidem naturalibus delicijs acquiescat. **Illa concupiscit satiari somno. repleti cibo.** Hic vigilijs et ieiunijs ita saginatur vt ne ad ip̄m quidē necessariū vite vsus somnū cibumq; velit admittere. **Illa cupit exuberare copijs vniuersis. hic ne ip̄us quidem angusti panis quotidianaz s̄bam habere contentus est.** **Lauachris illa nitescere et quotidianis aduētū turmis appetit constipari.** Hic squalore inaccessibilis heremi pascitur. cunctozq; mortaliū p̄ntiam perhorrescit. **Honoribus illa et laudib; hominū confonetur.** Hic interrogatis sibi p̄tumelijs iniurijsq; letatur.

Que sit volūtas nostra q̄ inter concupiscētiā carnis et spiritus ponitur. Cap. xij.

Quod si igitur vtrāq; concupiscētiā anime voluntas in meditullio quodā p̄tulerit

omnis h̄c dicitur

Collatio quarta Abbatis Danielis

liore consistens nec vicioꝝ flagitijs oblectatur. nec virtutu laboribꝫ acquiescit. sic querēs a passionibꝫ carnalibus tēpe rari. vt nequa qꝫ velit dolores necessari os sustinere. sine quibus virtutes spiritꝫ nequēt possideri. absqꝫ castigatōe carnis castimoniam cupiens corpus obtinere. sine vigiliis laborē cordis acquirere puritatē. cū requie carnis spiritualibꝫ virtutibꝫ exuberare. absqꝫ vlliꝫ exasperatōe cōuicij patientie gratiam possidere. humilitatē christi sine honorū mundi exercere. iactura. religionis simplicitatē cū seculi ambitione sectari. christo cū hominum laude ac feruore huire. districtioneꝝ veritatis sine cuiuspiā vel tenui offensione. pferre. **P**ostremo sic vult futura consequi bona. vt presentia nō amittat. **Q**ue voluntas nunqꝫ nos ad perfectionē veram faceret peruenire. sꝫ in tepore quodam terribilo collocaret. talesqꝫ faceret qꝫles illi sunt qꝫ i apocalippi increpatōe dñi castigant. scio opera tua. quia neqꝫ calidꝫ es neqꝫ frigidꝫ. vti nā frigidꝫ es aut calidꝫ. nūc aut quia tepidꝫ es. incipiam teuomere de ore meo. nisi hunc tepidissimū statū alitru secus hec insurgētia bella dirūpent. **Q**uāz cū famulantes huic voluntati nostre ad hanc remissionē voluerimus nosmetipos paululū relaxare. confestim aculei carnis insurgūt. si illqꝫ nos vicijs ꝫ passionibꝫ sauciātes nequa qꝫ in illa qua delectamur puritatis qualitate stare pmittunt. atqꝫ ad illam quā hōremꝫ frigidā voluptatē. plenāqꝫ sentibus pertrahunt vias. **R**ursus si spiritus feruore succensi opa carnis volentes extinguere. sine vllō respectu fragilitatis hūane totos nosmetipos temptauerimus ad imoderata virtutum studia cordis elatione conferre. interpellās imbecillitas carnis ab illa reprobensibili nimietate spiritus renocat ac retardat et ita fit vt viraqꝫ concupiscētia tali colluctatōe alterna libimet repugnāte. anime voluntas que nec totā se carnalibus desiderijs ꝫdere. nec virtutu vult labo

ribus desudare quodāmodo iusto moderamē temperetur. dñi hec inter vtraqꝫ cōtentio. illam perniciosiorem excludēs anime voluntatē. vt quādam equitatis librā i statera nostri corporis collocat qꝫ spiritus carnisqꝫ cōfinia iusto discernit examine. nec a dextris mentē spūs ardore succensam. nec a leua carnē viciorum aculeis preponderare permittit. **D**um hꝫ pugna quotidianis diebꝫ vtiliter exagitur in nobis. ad illud quartū qd nolumus salubriter venire cōpellimur. vt puritatē cordis nō ocio nec securitate. sꝫ vngi sudore et cōtritione spiritus acquiramus. castitatemqꝫ carnis districtis icētijs fame ꝫ siti ac vigilantia retētemus. directionē etiā cordis. lectione. vigilijs. oratione cōtinua. et solitudinis squalore capiamus. patientiā tribulationū exercitijs retentemus. cū blasphemijs ꝫ opprobrijs. saturitate nostro fruamur auctori. veritatē cū inuidia mūdi illius ꝫ inimicijs si necesse fuerit exequamur. et tali colluctatione in nostro corpore militate. ptractis nobis ab hac ignaua securitate atqꝫ ad illū quē volumus laborem ac virtutis studia puocatis equitas optime media retineatur. et tepidū nre voluntatis arbitrium. hinc spiritus feruor illinc carnis gelidissimus rigor. moderatissimo calore cōtēperet. ac neqꝫ ad effrenata vicia mentē pꝫtrabi concupiscētia spiritus sinat. nec rursus ad virtutu irrationabiles appetitꝫ fragilitas carnis spiritū patiat extolli. ne vel inde oigenū pullulent fomites vicioꝝ. vꝫ hinc elatio morbi principalis emergens telo nos superbie granioꝝe cōfodiat. sꝫ pugne horū equa libratio iuste succedēs sanā ꝫ moderatā inter vtraqꝫ virtutu referuet viam. itinere regio docēs militē christi semper incedere. atꝫ ita fit vt cū p tepore hūnis quā diximus ignauissime voluntatis ppenius mēs ad desideria carnis fuerit deuoluta. spiritus ꝫcupiscētia refrēntur. nequa qꝫ ea vicijs acquiescente teterimur. rursumqꝫ si immoderato feruore

De concupiscētia carnis et spūs

per excessum cordis ad impossibilia fuerit spiritus nosster et inconsiderata preceptus infirmitate carnis ad iustum retrahatur exāte et transcendēs volūtatis non strepidissimū statū cōmodissima tēperie planoq; tramite cū sudoris industria viam perfectiōis incedat. Simile quid etiā i illius turris extractiōe legimus a domino dispensatum in libro geneleos ubi linguarū oborta repente cōfusio sacrilegos ausus hominū nefandosq; cōpescuit. Permansisset enī etiam ibi aduersus deū immo aduersus eos qui diuinā eius attēptare ceperāt maiestatem consensus noxius nisi eos dispensatiōe dei repugnās inter se diuersitas lingue per dissonantiā vocis in meliōre statum pficere compulisset et quos ad excidiū sui animauerat perniciofa cōsensio ad salutem reuocasset bona vtilisq; discordia incipientes scz humanā fragilitatē intercedente diuisione sentire quā p noxiā conspiratiōe elati antea nesciebāt.

De vtilitate cunctationis q̄ ex collectatiōe oritur carnis et spiritus. Cap. xiiij.

Tantum vero vtilis nobis ex huius pugne diuersitate cunctatio nascitur et salutaris ex hac pcertatiōe dilatio vt resistente soliditate corporea dū ab eorū effectu q̄ nequit mēte concipimus retardamur non unq; in meliorem statū seu penitudine sbsequēte seu emendatiōe quadam que solet p crassinatione operis et recogitatione inueniente descendere corrigam. Deniq; hos quos intelligimus ad voluntatū suarū delicia perficienda nullo carnis obstaculo retardari demones scz ac spirituales nequitias et quidē cū sint de emi nētiore āgelorū ordine deuoluti detestabiliōres eē hominib; ptemplamur eo q; possibilitate eorū desiderijs adiacēte id qd nequiter semel pceperint irrenocabili malo perficere nō morētur quia sicut est anim⁹ velox ad excogitandū sic ad pficiendū pernix et absoluta substantia et

dū supeditat eis prona facilitas ea que voluerit peragendi pceptū malū nulla intercedens deliberatio salutaris emendat.

De inemendabili malicia spiritualium nequiciarū. Cap. xiiij

Spiritualis nanq; sba nec vlla carnis soliditate deuicta vt excusationē exorte in se prauē nō recipit voluntatis ita veniā malignitatis excludit quia nulla quemadmodū nos ad peccandū impugnatione carnis extrinsecus lacessita est h vicio soli male voluntatis accensa et ob hoc sine veniā peccatū et languor sine remedio est. Sicut enī nulla sollicitate terrena materia corrumpit ita ne indulgentiā quidem aut locū penitudinis obtinere p̄t. Quibus ex rebus euidenter colligitur q; nō solū noxia nō sit hec que contra se inimicē suscitatur in nobis carnis spiritusq; cōtentio verū etiā multā pferat vtilitates.

Quid nobis p̄sit carnis aduersus spiritū concupia. Cap. xv.

Primo q; delicias ac negligentias nostras statim arguit et vt qdā diligentissim⁹ pedagog⁹ a districtiōis et discipline rectitudinē nos deuolare cōcedens si paululū qd securitas nostra mensurā congrue serietatis districtiōisq; excesserit flagellis incentiōrū stimulat confestim et increpat atq; ad cōpetentem reuocat parcitatem. Secūdo q; pro castimonie ac puritatis integritate cū dei gratia concedente ita nos longo tpe genitali pollutione viderimus immunes vt ne ipsa quidem simplici cōmotione carnis vltius nos inquietandos esse credamus et per hoc velut qui nō gestemus corruptela carnis in secretis p̄scientie nostre fuerimus elati suo nos rursum quāuis q̄eto ac simplici visitans fluxu humiliat ac retūdit nosq; homines esse stimulis suis ammonet. Quodāmodo enī cū in ceteris generibus vicioz et quidem grauiorib; magisq; noxijs indifferētius solē in cur-

Collatio quarta Abbatis Danielis

rere nec tā facile ī eoz cōpungamur ad-
missu. in hoc peculiarius hūilitatē consciē-
tia nra. per q̄s hanc illusionē neglectarū
quoq̄ passionū recordatione mordet.
evidenter intelligens immūdas se factā
naturalibus incentiuis. quē cū esset im-
mūdiōz spiritualibz vicijs ignorabat. 7 re-
currens p̄tinus ad emendationē anteri-
oris ignaue. cōmonetur pariter ne sup-
successibz preterite puritatis debere con-
fidere. quā se perspiciat pusillūz quid de-
clinantem a domino perdidisse. nec posse
huius purificationis donū nisi per soli-
us dei gratiā possidere. docentibus nos
quodāmodo ipsius rei expimētis. vt si ī-
tegritatē cordis perpetuo p̄sequi delecta-
mur. hūilitatis studeamus virtutē in-
giter obtinere.

**De incētibus carnis quibus vt
humiliaremur grauius tenere-
mur** **Cap. xvi.**

Huius igitur puritatis elatio-
nem p̄niciosiorē futurā cūctis
sceleribus atq̄ flagitijs. et ob
hanc nihil nos emolumētū cōsecuturos
p̄ qualibet castitatis integritate. testatur
ille virtutes quarū superius fecim⁹ me-
tionē. q̄ cū nullas huiusmodi titillatōes
carnis habuisse credatur ob solā cordis
elationē p̄petua ruina de sublimi celesti-
q̄ statione deiecte sunt. **Essemus** itaq̄
penit⁹ absq̄ remedio tepidi. vt pote non
habētes indicē negligentie nostre. vel in-
corpe nro aut in consciētis p̄p̄is inside-
tem. nec studeamus ad perfectionis p̄-
uenire seruoze. sed nec frugalitatis q̄dez
distinctionē vel cōtinentiā tenerem⁹. ni-
si nos hec titillatio carnis increfēs hūi-
liaret atq̄ retunderet. aduersus spirita-
liū quoq̄ viciōz purgationē sollicitos
redderet 7 intentos.

De eunuchorum tepore.
Cap. xvii.

Quiq̄ in his q̄ spades sunt
corpe idcirco hūc aīe teporem
plurūq̄ inesse reprehēdim⁹. qz
velut soluti ab hac necessitate carnali-

nec labore p̄tinentie corporalis. nec cōtri-
tione cordis se estimant indigere. et hac
securitate resoluti. nunq̄ perfectionē cor-
dis sed nec spiritualiū quidē viciōz pur-
gationē vel querere in veritate vel possi-
dere festinat. **Qui** status a carnali q̄li-
tate descendens efficitur aīalis. qui est p̄
culdubio deterior gradus. ipse est enīz q̄
de frigido ad tepidum trāsiens. detesta-
bilior dñi voce signatur.

**Interrogatio quid intersit inter
carnalem et aīnalem. Cap. xviii.**

Ermanus. De vtilitate col-
luctationis quē inter carnem 7
spiritū suscitatur. quātūz vide-
tur nobis euidenter expressum est. ita vt
eam ipis quodāmodo manibz nris pal-
pabilem factā esse credamus. **Et** idcir-
co hanc quoq̄ rationē nobis similit̄ cu-
pimus aperiri. quid intersit inter carna-
lem 7 aīalem virū. vel quēadmodūz aīa-
lis carnali possit esse deterior.

De triplici aīarū statu. Cap. xix.

Aniel. Scdm̄ diffinīōz scri-
pture tres sunt aīarū status.
Primus carnalis. **Secūndus**
aīalis. **Tertius** spiritualis. Quos in apo-
stolo ita legimus designari. **Ram** d̄ car-
nali d̄. **Lac** vob̄ potūz tedi nō escā. nec
dū eī poterat. **Sn̄** adhuc q̄dē potest. ad
huc enī est carnalis. **Et iterū.** **Ubi** eī est
inter vos zelus 7 p̄tētio. nonne carnales
estis. **De aīali** q̄z alit̄ cōmemorat. **Anīa**
lis aut̄ hō nō precipit ea q̄ sunt spirit⁹ dei
stultitia eī illi. **De spirituali** x̄o. **Spiri-**
tal̄ at̄ exanīat oīa. ipse aut̄ a nemine iudi-
cat. **Et iterū.** **Vos** aut̄ q̄ spirituales estis
instruite eos q̄ cuiusmodi sunt in spū leni-
tatis. **Ita** q̄z festinādū est nob̄ vt cū renū-
ciātes desiderimus esse carnales. id ē a se-
culariū cepimus cōuersatiōe sc̄nngi. et
ab illa manifesta carnis pollutione cessa-
re. spiritalem sensum. p̄tinus apprehēde-
re tota p̄tute nitam̄. ne forte blandiētes
nob̄ qz videmur fm̄ exteriorēz hominē
huic renūciasse mūdo. vel carnaliū forni-
cationū deseruisse cōtagia. tāq̄ q̄ sum-

De concupiscētia carnis et spūs

ma perfectionē p hoc apprehēderim? re-
missiores deinceps erga emūdatōne ce-
terarū passionū lentioresq; reddamur.
inter vtraq; detenti gradus spiritualis
pfectus asseq; neq; amur. exultantes ad
pfectionē nob abūde sufficere. q; exte-
re boie videamur de puerfatione mundi
hui? ac voluptatib; segregari. vel q; im-
munes sumus a corruptela et cōmixtio-
ne carnali. et ita inuēti in illo tepido sta-
tu. q; deterrim? iudicat. euomendos nos
ex ore dñi fm eius sniaz nouerim? ita di-
centis. **U**inā calidus esses aut frigid?
nūc aut tepidus es et incipiā te euomere
ex ore meo. **N**ec imerito eos dñs. q; iam
viscerib; recepat charitatis. noxios et te-
pfectos. cū qdā cōnulsioe pectoris sui
euomēdos eē. pnūciat. q; cū salutarē qd.
ā modo ei potuissent prebere sbam. euelli
ab eius viscerib; maluerūt. tāto deterio-
res effecti illis q; nūq; ori dñi illati sunt
cibus. q;nto id qd nausea cōpellēte. pici-
mus odibilis detestamur. **Q**uicqd; cū
frigidū est. etiā ore susceptū vertit in ca-
lores. et salutifera suauitate percipit. qd
aut semel vicio teporis abiectū est. nō di-
cā labijs admonere. s; eita emin? itueri si-
ne ingenti horrore nō possumus. **R**ectis-
sime ergo pnūciatur esse deterior. q; faci-
lius ad salutarē puerfationē ac pfectio-
nis fastigiū carnalis q; id est seculari v-
gētilis accedit. q; is q; professus mona-
chū. nec tñ viā perfectionis arripēs fm
regulaz disciplinē. ab illo semel spiritali
feruore segnis discessit. **I**lle nāq; corpo-
ralib; saltē vicijs hūiliatus atq; imūdiū
se sentiēs ptagione carnali. ad fontē ve-
re purificationis ac perfectionis culmen.
quāq; cōpūct? accurrat. et hōrescēs illuz
in quo est infidelitatis gelidissimū statū
spiritus ardore succēsus ad perfectionē
facilius cōuolabit. **N**ā q; semel vt dixi-
mus tepido exorsus initio monachi ce-
pit abuti vocabulo. nec tñ hūilitate ac
feruore quo debuit iter huius pfectiois
arripuit. infectus semel hac miserabili
lue. et in ea qdāmodo resolut? nec ex se

ulteri? pfecta sapere. nec alteri? poterit mo-
nitis erudiri. **D**icit ei in corde suo fm il-
lā sniam. q; diues sum et locuples. et nul-
lius egeo. **C**ui illud q; qd s;sequit? con-
sequēter aprabit. tu aut es miser et mise-
rabilis. et paup; et cecus et nud? i eo fact?
etiā seculari deterior. q; nec miserū se nec
cecu ac nudū aut emēdatione dignū. vel
egere monitis alicuius aut institutione
cognoscit. et ob hoc nec exhortationē q;
dem vlla; verbi salutaris admittit. nō i-
telligēs ipse monachi se noie pregrauari
ac tepmi opinione cūctoz. qua dū cre-
ditur ab oib; sanctus. et velut dei famu-
lus colit. necesse est vt in futuro vehemē-
tiori iudicio penesq; subdat. **P**ostremo
qd diuti? immozamur i his q; nobis ex-
perimēto satis cōpta sunt ac pbata. Fre-
quēter enī vidimus de frigidis atq; car-
nalib; i. d; secularib; ac paganis. ad spli-
ritale peruenisse feruore. de tepidis atq;
aialib; omnino nō vidim?. **Q**uos etiā p
pphetā ita legim? dñm detestari. vt spiri-
talib; viris atq; doctorib; piciatur. vt
ab eis monēdis docēdisq; discedāt. et ne
qua; velut in sterili atq; infructuosa ter-
ra noxissq; sentib; occupata. semē verbi
salutaris expendant. s; vt ptenentes ea;
nouā potius excolāt terrā. i. erga paga-
nos ac seculares omnē doctrine culturā
ac verbi transferāt salutaris instantiaz.
qd ita legit. **N**ec dicit dñs viro iuda et
habitatorib; hienusalē. **R**ouate noua
le. et nolite serere sup spinas.

De male abrenūciātib; c. xx.

Omnis qd pudet dicere ita ple-
rosq; abrenūciasse cōspicimus
vt nihil āplius immutasse de
anterioribus vicijs ac mori-
b; cōprobētur. nisi ordines tantūmodo
atq; habitū secularē. **N**am acquirere
pecunias gestiūt. q; nec ante possederūt
vel certe quas habuerūt retinere nō de-
sinūt. aut qd est lugubrius etiā amplifi-
care desiderāt. s; hoc pretextu. vel famu-
los sp; exande vel fratres alere se debere in-
stū esse contēdūt. vel certe odietū congre-

Collatio quarta Abbatis Danielis

gadi cetus refuāt quos velut abbates
instituire se posse presumunt. Quod si in ve-
ritate viā pfectōis inq̄rerēt hoc ponō to-
ta virtute p̄ficere niterent. vt sc̄z exuti nō
solū pecunijs. s̄ etiā affectiōibz p̄stinis z
distentionibz vniūsis. semetipos singu-
lares ac nudos ita s̄b seniorū imperiō col-
locarēt. vt curā nō modo aliorū nulla z.
s̄ ne sui quidē gererēt. Ecōtrario autēz
euenit. vt dū fratribz p̄esse festināt. nū-
q̄ senioribz ip̄i subijciātur. z a superbia
inchoātes dū instituire cupiūt. nec disce-
re ip̄i nec agere ea que sunt deo agenda
mereātur. Quibz necesse est vt s̄m salua-
toris sn̄iam ceci duces cecoz effecti. pa-
riter in foneā cadant. Cuius sup̄bie licet
vnū sit genus. duplex t̄m eius est species.
vna q̄ serietatē grauitatēq̄ in giter imi-
tatur. alia q̄ effrenata libertate in caehi-
nos fatuos n̄sulq̄ dissoluit. Et illa qui
dem taciturnitate congauet. hec vero
dedignat silentio coartari. nec confun-
dit passim. ploq̄. etiā res incognas z i-
eptas. dū erubescit vel inferior ceteris vl-
indocior iudicari. Alia ob elationē de-
ricatus ambit officii. altera despiciē. vt
pote indicās illud. aut dignitati p̄stite
aut vite ac nataliū suorū meritis incō-
gruū vel indignū. Quarū q̄ deterior. p̄-
nūcianda s̄b vniūscuiusq̄ discutiat
ac p̄pendat examē. Anū sane atq̄ idez
inobediētie genus est. vl. p̄pter opatiōis
instantiā. vel p̄pter ocij desiderii seniorū
violare mandatū. tanq̄ disp̄diosum ē
p̄ somno q̄z p̄ vigilantia monasterij sta-
tuta p̄uellere. Tantū deniq̄ est abbat̄
transire p̄ceptū vt legas. q̄ntū si cōtem-
nas vt dormias. nec aliq̄ superbie fomes
est. p̄iciunio frat̄e q̄z p̄ refectiōe p̄tēne-
re. nisi q̄ p̄nciosiora et a remedijs longi-
quiora sunt vicia que sub specie virtutū
z imagine spiritaliū rerū vident emerge-
re. q̄ illa q̄ ex aperta carnali voluptate
gignūtur. Hec enī velut palaz expositi
ac manifesti languores. et arguūtur co-
minus z sanātur. illa vero dū p̄textu
virtutū teguntur. incurata p̄durāt et dece-

ptos quosq̄ periculosius faciunt ac de-
speratius egrotare.

**De his qui cōtēptis magnis oc-
cupatur in paruis. Cap. xxi.**

Iam illud ridiculū q̄liter expri-
mat. q̄ nō nullos post prime re-
nūciatiōis ardorez. quo vel res
familiares vel opes plurimas ac militi-
am seculi relinquētes semetipos ad mo-
nasteria cōtulerūt. tāto cernim⁹ studio
in his que penitus abscondi nō possunt. z
q̄ nequeāt in s̄ordine nō haberi. q̄uis
parua viliaq̄ sint. esse deuinctos. vt ho-
rū cura p̄stinariū oim facultatū su peret
passionē. Quibz p̄fecto nō magne pro-
derit maiores opes ac s̄bas cōtēpisse. q̄z
affectus earū ob q̄s ille contēpte sunt in-
res paruas atq̄ exiguas transfulerunt.
Nā viciū cupiditatis z auaricie qd̄ er-
ga sp̄s preciosas exercere non possunt.
circa viliores materias retinētes. n̄ abs-
cidisse s̄ immutasse. p̄bāt p̄stinā passio-
nē. Nam nimia deuicti diligentia erga
curā p̄stibz. sportelle sagelli. codicū mat-
te aliarūq̄ similiū rerū. q̄uis vilissima-
rū eadē t̄m qua antea libidine detinētur.
Que etiā tanta emulatione custodiunt
atq̄ defendūt. vt p̄ ip̄is aduersus frat̄e
cōmoueri. atq̄ litigare qd̄ etiā turpius
est nō pudeat. In quibz adhuc egritudē
ne cupiditatis p̄stine laborātes. s̄ eadē
q̄ vsus corpis possidere monachum vel
necessitas cogit. hi sc̄dm numerū mensur-
rāq̄ cōmunē nō sūt h̄re p̄tēti. in hoc q̄z
sui cordis auariciam designātes. cū vel
ea quibz vti necesse est p̄pensius student
habere q̄z ceteri. vel excedentes diligētie
modū peculiarius ea attēnisq̄ custodē-
unt. et ab aliorū p̄trectatione defendūt.
q̄ vniuersis fratribz debēt eē cōmunia.
quali h̄o differētia tātmōdo metallo-
rū. et nō ip̄a passio cupiditatis habeat
innocia. z cū p̄ rebz quidem magnis ira-
sci nō liceat. p̄ vilioribz vero hoc ip̄m fe-
cisse sine culpa sit. et nō idcirco precioso
res abiecerimus materias. vt facili⁹ dis-

Capitula

cerem⁹ vilioza hēnere. Quid enī differt
vtrū quis perturbationē cupiditatis er
ga opes amplas atq; magnificas. an er
ga viliores exerceat species. nisi q; i eō re
prehensibilior iudicāndus est. q; qui maxi
ma spreuerit in minimis obligetur. In
perfectionē cordis abrenūciatio illa nō
obtinēt q; cū censum habeat pauperis.
nō abijcit diuinitatem.

ExPLICIT collatio abbatis dani
elis de concupiscentia carnis et
spiritus. Incipiūt capitula col
lationis serapionis abbatis de
octo principalibus vicijs. Cap. i.

- A**duentus noster ad abbatis se
rapionis cellā. et inq; sitio de ge
nerib; et impugnatione vicioꝝ.
i Narratio abbatis serapionis de
octo principalibus vicijs.
ii De duob; vicioꝝ generib; et effi
cientia eoz quā adripartita.
iii Recapitulatio de castimargie et
fornicationis passiōe et curatio
necarum.
iv Quō dñs nō solus absq; pecca
to temptatus sit.
v De rōe temptatiōis quā a diabolo
temptatus est dñs.
vi De consummatione cenodoxie et
supbie sine misterio corporali.
vii De silararia q; extra natam sit
et qd; intetlit inter ipam et natu
ralia vicia.
viii De ira atq; tristitia q; inter acci
dentia vicia plerumq; inueni
antur.
ix De sex vicioꝝ discordia et duozū
ab eis dissidentiu cognatiōe.
x De origine et qualitate vnuscu
iusq; vicij.
xi In q; sit utilis cenodoxia.
xii De varia oppugnatione oīz vicioꝝ.
xiii De instituēdo aduersus vicia cer
tamie h; ipoz infestationē.
xiiii Quib; nos posse aduersum vicia

sine auxilio dei nec debere nos. i
eoz extolli victoria.

- xv** De significatiōe septē gētū q; is
rael accepit tras. et qre alibi sep
tē alibi mille gētes eē dicantur.
xvi Interrogatio de cōpatiōe septē
gentū et octo vicioꝝ.
xvii Respōsio quō h; octo vicia oc
to gentū numerus impleat.
xviii Cur vna gēs qd; de teleri septē ve
ro inbetur extingui.
xix De natura castimargie ad simi
litudinē aq; cōparade.
xx De perseverantia castimargie ad
ūsus philosophos disputata.
xxi Cur abate predixerit deus decē
gentes expugnandas a populo is
rael.
xxii Quomodo utile nobis sit vicio
rum terras possidere.
xxiii De terre de q; expulsus sunt po
puli chananeoz semini sem fix
erit deputate.
xxiiii Testimonia diuersa super signifi
catione octo vicioꝝ.
xxv De venia passiōe gula impendē
dus sit labor ad virtutes ceteras
obtinendas.
xxvi De nō idē ordo preliozū sit q; pō
nitur in cathalogo vicioꝝ.

Expliciūt capitula. Incipit col
latio serapionis de octo princi
palibus vicijs. Cap. i.

Nillo
cetu antiquissi
moz senum fuit
vir noīe serapi
on adpme gra
tia discretiōisoz
nat. cui collati
onē ope p̄ciū reoz lris f̄dere. Ambicū
enī nob; vt de impugnatione vicioꝝ aliq;
disputaret. q; origines eoz et cause ma
nifestius p̄aderēt. ita exorsus est.
Narratio abbatis serapionis de
octo principalibus vicijs. Cap. i.